

A. Uitvoering van de FSAP – aanbevelingen

Op 8 maart 2018 publiceerde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) het verslag¹ van het Financial Sector Assessment Program (FSAP) voor België nadat het in 2017 een analyse van de Belgische financiële sector en de Belgische financiële regelgeving had uitgevoerd. Het gaat om een vijfjaarlijkse oefening voor landen met een systeemrelevante financiële sector, zoals België. Een FSAP is een analyse van de financiële sector door het IMF, waarbij wordt uitgegaan van drie hoofdthema's: de weerbaarheid van de lokale financiële sector, de kwaliteit van het toezichtskader en van de financiële regelgeving en het arsenaal aan instrumenten voor crisisbeheer. Na afloop van de FSAP-missies publiceert het IMF zijn analyse en zijn aanbevelingen voor de betrokken autoriteiten, namelijk, in het geval van België, de Bank en de federale overheid evenals het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (Single Supervisory Mechanism, SSM) en het Gemeenschappelijk Afwikkelingsmechanisme (Single Resolution Mechanism, SRM), die respectievelijk de toezichthouder en de afwikkelingsautoriteit voor belangrijke Belgische instellingen (*significant institutions*, SI's) zijn. Deze aanbevelingen zijn niet bindend, maar hebben een aanzienlijk gewicht.

Het IMF benadrukt in haar verslag dat de Belgische financiële sector veel robuuster is geworden sinds de vorige FSAP-doorlichting in 2012-2013. De stresstests die het IMF in samenwerking met de Bank en de Europese Centrale Bank (ECB) heeft uitgevoerd, tonen aan dat zowel de bank- als de verzekeringssector in België in staat zijn om krediet- en marktrisico's op te vangen in een scenario van ernstige verslechtering van de macrofinanciële situatie. Volgens het Fonds wijst de weerbaarheid van de banken op relatief gezonde kredietportefeuilles en op een beperkte blootstelling aan markt- en liquiditeitsrisico's. De verzekeringsondernemingen worden gekenmerkt door gezonde kapitaal-niveaus en er kan een daling worden waargenomen van het aandeel van de producten met gewaarborgd

rendement. Desalniettemin wijst het IMF op de noodzaak om zorgvuldig toezicht uit te oefenen op het vermogen van banken om renteschokken op te vangen en op het kredietrisico in bepaalde portefeuilles, als ook op de groeiende liquiditeitsrisico's voor verzekeringsondernemingen.

Ondanks de gunstige beoordeling van de gezondheid van de Belgische financiële sector, vermeldt het IMF-verslag ook een aantal uitdagingen. Het IMF identificeert onder meer potentiële kwetsbaarheden in de Belgische residentiële vastgoedsector, die verband houden met de huidige lagerenteomgeving en de stijgende schuldgraad van de Belgische huishoudens. Om die reden steunt het FSAP-verslag ook de extra macroprudentiële kapitaalvereisten die in 2017 werden voorgesteld door de Bank en die ondertussen werden aangenomen (zie paragraaf B.1). Het Fonds beveelt ook aan om de besluitvorming voor macroprudentiële maatregelen te vereenvoudigen om effectief en tijdig te kunnen reageren op macrofinanciële ontwikkelingen.

Daarnaast gaat de aandacht van het IMF ook uit naar de uitbouw van een Europese bankenunie. Zolang de Europese bankenunie niet voltooid is, moet volgens het IMF het prudentieel toezicht op het niveau van de Europese bankgroepen gepaard gaan met voldoende robuuste aandacht voor de systeemrelevante dochterondernemingen van deze groepen. Voor België is dit van belang omdat een aantal dochterondernemingen van buitenlandse bankengroepen een belangrijke

Het IMF benadrukt dat de Belgische financiële sector veel robuuster is geworden sinds zijn vorige doorlichting in 2012-2013

¹ IMF, *Belgium: Financial System Stability Assessment*, maart 2018.

positie innemen in de financiële sector. In dat verband benadrukt het IMF ook dat het tijdens de overgangperiode naar een volledige bankenunie van essentieel belang is dat er voldoende kapitaal- en liquiditeitsbuffers worden aangehouden op het niveau van die dochterondernemingen.

Het Fonds wijst op de aanzienlijke verbetering van het toezicht op de Belgische financiële sector en van het financiëlecrisisbeheer in België

Het Fonds wijst op de aanzienlijke verbetering van het toezicht op de Belgische financiële sector en van het financiëlecrisisbeheer in België door de betrokken autoriteiten, maar

moedigt verdere stappen ter zake aan. Wat het prudentieel toezicht betreft, moeten de inspanningen worden voortgezet om bij de banken een voorzichtig voorzieningenbeleid te waarborgen en de kwaliteit van de interne modellen die worden gebruikt bij de berekening van de kapitaalvereisten te verbeteren. In die context vraagt het IMF ook dat bijzondere aandacht zou worden besteed aan de uitdagingen die complexe financiële conglomeraten met zich meebrengen, aan de veranderingen in het risicoprofiel van de verzekeringssector en aan de uitdagingen die kunnen voortvloeien uit de lage kwaliteit van de kapitaalcomponenten van sommige verzekeraars. Wat het financiëlecrisisbeheer betreft, wordt de autoriteiten aanbevolen hun vermogen om een crisis te beheeren te verbeteren door

prioriteit te verlenen aan de afwikkelingsplannen van systeemrelevante banken en aan een versterking van het depositogarantiestelsel.

Tot slot vermeldt het Fonds in zijn verslag dat de toezichtsregeling voor de in België gevestigde Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) effectief is gebleken maar dat deze vennootschap geconfronteerd wordt met nieuwe risico's, waaronder cyberveiligheidsincidenten in haar wereldwijde gebruikersnetwerk. De Bank wordt in dat verband aanbevolen om haar rol als toezichthouder (*overseer*) verder te versterken.

Meer details over de doorlichting en de verschillende aanbevelingen zijn te vinden in het FSAP-verslag en in de drie technische bijlagen die het IMF gelijktijdig heeft gepubliceerd. Deze IMF-aanbevelingen zullen in de komende jaren een invloed hebben op de agenda van de autoriteiten. In 2018 nam de Bank alvast initiatieven, in overleg met de andere Belgische autoriteiten, om uitvoering te geven aan deze aanbevelingen.

Parallel aan de Belgische FSAP-oefening heeft het Fonds ook een analyse uitgevoerd van de financiële sector, van het toezicht op die sector en van de financiële regelgeving in het eurogebied als geheel. Die analyse was eveneens van groot belang met het oog op de beoordeling van de bankenunie en de financiële regelgeving in de Europese Unie. Kader 10 geeft een bondig overzicht van de voornaamste bevindingen en aanbevelingen van deze oefening.

KADER 10

FSAP-analyse van het eurogebied

De FSAP-oefening voor het eurogebied omvatte een analyse van de weerbaarheid van de Europese banksector, van het gemeenschappelijk banktoezicht van het SSM en het SRM en van het beleid van de ECB en het Eurosysteem inzake het verschaffen van noodliquiditeitssteun aan kredietinstellingen. Dit was de eerste oefening waarbij het IMF de werking van de eerste twee pijlers van de bankenunie, namelijk het SSM en het SRM, doorlichtte.

Het Fonds besluit dat de weerbaarheid van de grote banken in het eurogebied over het algemeen is vergroot, maar dat er belangrijke kwetsbaarheden blijven bestaan. De kapitaalbuffers worden op geaggregeerde basis als aanzienlijk beschouwd in verhouding tot de onmiddellijke dreigingen, maar sommige individuele banken blijven bijzonder kwetsbaar voor krediet- en/of marktrisico's. Daarnaast beschikt het banksysteem als geheel over voldoende liquiditeit, mede door de liquiditeitssteun van de ECB. Desondanks wijst het IMF op de structureel lage winstgevendheid van veel banken met diverse bedrijfsmodellen. Risico's voor de financiële stabiliteit ziet het Fonds vooral in economische en geopolitieke onzekerheden.

Het banktoezicht in het eurogebied is volgens het Fonds aanzienlijk verbeterd door de oprichting van het SSM. Het Fonds stelt vast dat het SSM zijn operationele onafhankelijkheid en effectiviteit heeft versterkt en erin geslaagd is het prudentieel toezicht te harmoniseren op een hoog niveau. Desalniettemin blijft het banktoezicht voor grote uitdagingen staan, in het bijzonder wat betreft de beschikbare middelen van het SSM, de opvolging van liquiditeits- en kredietrisico's van banken en de versnippering van de nog steeds deels nationale wetgeving binnen het eurogebied. Het Fonds benadrukt ook de nood aan betere samenwerking tussen het prudentieel toezicht en het toezicht op witwaspraktijken. Het toezicht op de niet-bancaire financiële sector wordt volgens het IMF eveneens versterkt, onder meer door de voorgestelde overdracht van de verantwoordelijkheid voor het toezicht op de systeemrelevante beleggingsondernemingen in het eurogebied naar het SSM en door een meer gecentraliseerd toezicht op de financiëlemarktinfrastructuren (FMI's) door de Europese Autoriteit voor Effecten en Markten (European Securities and Markets Authority, ESMA) en de ECB. Tot slot is het Fonds van oordeel dat het macroprudentieel beleid de risico's verbonden aan grensoverschrijdende en niet-bancaire financiële stromen beter dient te identificeren en beheren.

De conclusies van de FSAP-oefening geven bovendien aan dat het bankencrisisbeheer substantieel is versterkt maar dat ook hier het regime gefragmenteerd blijft. Volgens het IMF bieden de goedkeuring van de richtlijn betreffende het herstel en de afwikkeling van banken (Bank Resolution and Recovery Directive, BRRD) en de oprichting van het SSM en het SRM een meer solide basis voor het aanpakken van probleembanken. Recente gevallen van tussenkomsten bij probleembanken laten een aantal sterke punten zien maar tonen ook aan dat er omstandigheden blijven bestaan die ertoe aanzetten om de BRRD te omzeilen, waardoor een grotere tussenkomst van de publieke overheden is vereist. Het kader voor bankencrisisbeheer binnen het eurogebied staat volgens het IMF dan ook nog steeds voor aanzienlijke transitie- en structurele uitdagingen. Een cruciale uitdaging waarop het Fonds in dit verband wijst, is de opbouw van instrumenten van interne versterking (*Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities*, MREL), die met name voor de grote banken moet worden versneld. Het SSM, het SRM en het Gemeenschappelijk Afwikkelingsfonds (Single Resolution Fund, SRF) moeten bovendien hun operationele capaciteiten en financiële slagkracht verder versterken. In dat kader vraagt het IMF tevens om werk te maken van de oprichting van een Europees depositogarantiestelsel en van een grotere harmonisatie en uiteindelijk centralisatie van de door de centrale banken aan kredietinstellingen te verschaffen noodliquiditeitssteun.